

Dg ingen Møje lod han spart, — End Varne! saa i Sogbet — Men som Ignatius han sled, Og blev han nu og da lidt led, Saa vandt han Prisen værdig, Stod ordineret og færdig.

Til Afrika, til forte Mænd, Sin Kurs han maatte tage, Og snart blandt dem han fik et Hjem, Han kom ej mer tilbage. — Men før han døde, sad en Lejr Med ham ved Jesu Kors med Sejre, Hans Kamp var ofte blodig, Men Sejren vandt han modig.

I flere Aar med megen Slid Han stod paa Vagt paa Muren. Men saa for ham som Støvet Tid, Luft som han blæste Luren. En Søndagmorgen i Guds Hus Hans Stemme fant, som Strøm i Grus, — Tak Herre — glad jeg drager Hjem fra min Sødeager!

Ej langt fra dette Herrens Hus En lille Høj sig hæver, Her hviler Peter under Grus; Men paa de Sortes Læder Han leter, og paa Landsejer Man Peters Navn forglemmer ej; Hver Dag i Lejrens Gader, Man mindes „Lille Fader.“

* * *

Der er sagt, at de unge er stærke, Og jeg ved, det er Ret! O, det faar man saa ofte at mærke, Naar man selv er saa træt! Men naar Styret i Synen forbruges,

Naar af Slangens Kræfterne sluges, Svinder Ungdom og Styret saa let!

Der er sagt, at de unge er svage! De er svage i Daab.

Tidit for Hjemmet og Staten en Plage;

Og man spørger om Raad! Men om Kræfterne kom i Guds Kirke,

Man fik Kraft i Guds Kraft til at virke,

Da blev Kirken en frelsende Daad!

Det er sandt, at de unge er stærke — Ikke alle vi ved —

De er delt efter Maalenes Mærke Mellem Strid, mellem Fred!

Hvilket Spil er i Kræfternes Prøven, Som naar Lammet tog Sejren fra Løven,

Dog fra oven kom Kræfterne ned!

Den som Herren faar Ungdommens Dage

Tror du vel, de er mist? Mon i attraaet Hjem du skal klage, At du undløb hans Livt,

Som har hjemmet gjort tomt for saa mange

Og for Staten gjort Tiderne trange, Og som drager til Helved tilfaldt!

Jeg forfætter dig, Ungdommens Større,

At du vinder dig selv. Du en Verden af Anger kan spare Og forsøge dit Vel!

Rationalismen, Unitarierne og Følketirken.

Af Probst Th. Elmquist.

Naar Prædikeren (1,9) udtaler de brendte Ord, at „hvad som var, det skal vorde, og hvad som er stet, det samme skal se, og der er stet intet nyt under Solen“, da har disse Ord ogsaa deres Anvendelse paa de aandelige Strømninger, der gaar igennem Kirken. Hvad der til Tider har været oppe og maatte synes overvundet og udfættet for bestandig, dukker dog op igen, omend hver Gang i nye Stillefærd og Former. Saaledes ogsaa en Aandsretning som Rationalismen.

Rationalismen har jo sit Navn af „ratio“, Fornuften, og betegner den religiøse Livsanskuelse, der sætter den menneskelige (altsaa syndige og fejlsfulde) Fornuft som den væsentlige Dommer i Religionen, saa at al, hvad der ikke stemmer med denne Fornuft (og herunder da i første Række alt det underfulde) forkastes som falsk. Rationalismen er lige saa gammel som Menneskesslægten; thi lige fra den Skand, da Frislerordenet led til de første Mennesker: „Stude Gud virkelig have sagt?“ har Menneskets Fornuft haft Tilhøjelighed til at ræsonnere overfor Guds Ord og Aabenbaring. Sædvanlig var Israels Rationalister,

og indenfor den kristne Kirke møder vi allerede i det første Hundrebaar Ebionitismen og i det fjerde Arianismen, begge afgjort rationalistiske Strømninger, der navnlig havde deres Særlende i Benægtelsen af Kristi Guddom, dette Kærnepunkt i den kristelige Aabenbaring. Gennem de følgende Hundrebaar viste Rationalismen sig snart i denne, snart i hin Stillefærd indenfor Kirken; men sin Blomstringstid fik den i Statningen af det 18. og Begyndelsen af det 19. Hundrebaar, den Tid, der særligt har faaet Navnet: „Rationalismens Tidsalder.“

Om nu end den mægtige Genopvækkelse af den gamle Kristentro, der fandt Sted i de sidste tre Hjerdedele af forrige Hundrebaar, tilsyneladende har gjort det af med Rationalismen, saa er dette ogsaa kun tilsyneladende. Vi maa ingenlunde undre os over at se denne Aandsretning dukke op paany i det 20. Hundrebaar, ja, vi behøver ikke en Gang at spejde derefter; den er der allerede, og det i en ret kraftig og om sig grebende Stillefærd, men naturligvis tillige i et nyt, efter Tiden afpasset, moderniseret Klædebon. Til al Lykke kan det da ogsaa siges, at den kristne Menighed i det forløbne Hundrebaar er bleven langt bedre rustet til at møde Rationalismen end nogen Sinde før. Men ikke desto mindre maa der Uagtsomhed og Varsomhed til fra Menighedens Side; thi den ny Rationalisme er ogsaa i mangt og meget ganske anderledes udrustet end den gamle. Den gamle Rationalisme udgik fra en aandsfattig Tid, fra Fagmand, der havde hjemme i Studerekamret og ikke kendte det rige Kulturliv udenfor. Derfor: om dette Kulturliv greb om sig, var den gamle Rationalisme færdig. Den ny Rationalisme har hele det 19. Hundrebaars rige Kulturliv til sin Forudsætning og har sit deraf. Den er ganske anderledes interessent, poetisk, aandrigh, fuld af langt større og rigere Ideer end den gamle Rationalisme, og derfor væbnet med alle den nyere og nyeste Videnskabs mere eller mindre fastslaaede Resultater. Den bruger alle de kristelige Grundudtryk, men underlægger dem en rationalistisk Behandling, og den hæver Subjektivitetens Ret og Frihed overfor al Autoritetstro, en Hædbelse, der i eminent Grad tiltaler vor Tids Mennesker.

Nu vilde det naturligvis være meget forter, om man som Tilhænger af den gammelbuds Kristentro vilde give sig til at raabe Navnet: „Rationalist“ efter enhver, der i vore Dage søger at føre den kristelige Tænkning, den kristelige Lærebudgivning, ind paa ny og hidtil ubetraadte Baner, eller om man vilde gaa omkring med en Rætteløse, dannede efter et een Gang fastslaaet dogmatisk System, og staanselsløst erklære enhver Tante, der ikke stemte med dette System, for kættersk, utristelig og pantro. Som al anden Tænkning maa ogsaa den kristelige Tænkning have sin Udviklingshistorie. Meget i Kirkens Lære vil og maa under denne Udvikling komme til at staa i et andet Lys for os end for vore Fædre. Mænd som Th. Klavens i Norge, Foreningen her hjemme for „fri Fortsætning og positiv Kristendom“ maa vi absolut se paa med Sympathi. Det, som der maa vaages over, er kun, at selve Kristentroen, selve den af Gud givne Aabenbaring til Salighed, ikke fornegtes; thi da er man ude paa gængsige Grund. Og spørger vi om, hvor vi finder denne Aabenbaring udtrykt kort og klart, saaledes at haade enfoldige og vise kan modtage den, da kan Svaret formentlig ikke blive noget andet end dette (som vi haade stikker Morten Luther og Grundtvig Tak for at have faaet Klarhed over), at i den kristne Daabspagt, den saakaldte apostoliske Trosskæbendelse, saavel med sin Forsagelse som med sine tre Troens Artikler, har vi det vidunderlige jævne, klare og enfoldige Udtryk for, hvad der er selve Kristendommens Midtpunkt og Kærne, den fulde, hele Kristentro. Og dette skal nu stes: ikke være saaledes at forstaa (som i. Eks. Pastor Arboe Rasmussen i sin Bog „Daab og Trosskæbendelse“ fladigt gaar ud fra, og mange andre med ham), at dette Trossord, denne Trosskæbendelse eller Daabspagt, vil være at anvende som en Rætteløse, hvorefter man bedømmer alt, en

Protrussesseng eller et tvingende Lag, hvorom den kristne Menighed har Lov til at sige til Mennesker: „Du understaa dig ikke til at fornegte eller forkaste et eneste Led af dette Ord, om du vil blive salig! Fornægter du — eller blot: Kan du ikke hellige dig — om ogsaa kun en Lyddel af det Ord, da er du en Kristusfornægter, en Kærtter, et Forbandedes Barn!“ Det vilde være en frygtelig uandelig Brug af et Ord, der er givet os som et Raadens Tilbud, og ikke som en Lov eller en Spændelse. Her gælder det: Hver nyde, som han nemmer! Personerne og deres Forhold til Gud, et Forhold, der kan have Mangler og Brøst baade i dette og i hint og endda være af en saadan Art, at Gud kan tendes ved dem, skal vi ikke domme. Men derfor skal vi ligesom havde Sagen i sig selv, havde, hvad der er den fulde, ægte, sande Kristentro, og hvad der er Uafgørelse derfra, Uafgørelse af mere eller mindre stædige Natur. Men den hellige Skrift som Daabspagten videre Fortsætning og Udvikling og med Daabspagten som den stadige Vejledning til at søgne, hvad der maa agtes for det centrale og hvad for det periferiske i Skriften, vil det ikke være vanskeligt at finde sig til Rette*).

Det bliver jo vel atter og atter indvendt mod vor Daabspagt (med et Udtryk, man har laant fra Bisshop Mariensen), at den som Udtryk for den sande Kristendom indeholder „baade for lidt og for meget.“ Men det er kun, fordi man stes ikke forstaa dette Ords Beholdning, som er den, at det udtrykker — ikke alle den treenige Guds Gerninger, men alle de Gerninger af Gud, der var nødvendige til vor Frelse, og at alle disse Gerninger hodes os ikke som en Lov eller en Fordring, men som et Tilbud, en Gave, saa at vor Kristentro kun bliver ret fyldigt og helt ved Modtagelsen af alle disse Gaver, medens det vil lide og svæktes, hvor dette ikke sker. Daabspagten er ikke, hvad vi staa i for, men hvad vi staa i for, ikke hvad Herren befaler os, men hvad han under os.

Vil vi nu med Daabspagten og Skriften som Vejledning overfor en Aandsretning som Rationalismen, spørge om, hvor den angriber Kærnepunktet af den kristelige Aabenbaring, da maa det være der, hvor den fornægter Sønnens Ligestilling med Faderen, altsaa Jesu Kristi Guddom. Thi ikke blot gaar Hævdelsen heraf som den bærende Tanke gennem hele det ny Testamente; men vi har ogsaa i den fuldstændige Ligestilling af Faderen, Sønnen og Manden, der møder os saavel i de tre Troensartikler som i Døbeordet („Jeg døber dig i Navnet etc.“) det usigelige Vidnesbyrd ved selve Kristens Indgang om, at Sønnen er Gud lige saa fuldt som Faderen og Manden. I det nu Rationalismen nægter dette, rokker den dermed ved en af Kristendommens Grundpiller. Den begynder gerne med at nægte Herrens overnaturlige Fødsel; men det er naturlig kun den simple Konfession heraf ogsaa at nægte hans Undergørelse, Dødsfærd og Himelfart. Der kan være „rationaliserende Tendenser“ i denne eller hin Anskuelse eller Læreform; men hvorefter Rationalismen findes der, hvor den hoder Hovedslyk: Kristi Guddom nægtes. Det er ogsaa paa dette Grundlag, at Rationalismen har formaaet at danne et særegent Samfund nemlig: Unitarierne.

Unitarierne har deres Navn af „unitas“, Enhed, og Navnet betegner

*) Som bekendt hører Probst Th. Elmquist hjemme i de moderate Grundtvigianeres Lejr, og hans grundtvigianske Anskuelse kommer ogsaa til Syn her, særlig i det Forhold, han stiller Daabspagten og Skriften i til hinanden. Ganske vist er den apostoliske Trosskæbendelse Udtryk for det Centrale i vor kristne Tro og i hele Kristendommen. Men medens Befendelsen er den Troendes Ord til Gud, er Bibelens Ord Guds Ord til os. Dette Forhold maa ikke forvikles. Men forøvrigt er Probst Elmquists Artikel vel værd at overveje. Forfagelsen og Trosskæbendelsen er vissefælgelig ikke uden Beholdning for Forstaaelsen af Skriften og dens Fortolkning. „Dn.“s Red.

ner, at de holder paa Guds Enhed med Fortastelse af Treenheden. Heri ligger jo netop ogsaa, at der ikke kan være Tale om nogen „Guds Søn“ i Behyding af en med Faderen ligefillet guddommelig Person. For Unitarierne som for alle andre Rationalister er Jesus af Nazareth kun et Menneske, den vise Mand, den udmærkede Lærer, og „Manden“ kun Udtrykket for den Kraft, der ugaar fra Gud. Naar Jesus af Nazareth kaldes „Guds Søn“, er det for Unitarierne kun Betegnelse for, at han fremfor noget andet Menneske vidste sig i Samfund med Gud og levede i dette Samfund, altsaa, som man ser, ganske det samme, som alle baade ældre og nyere Rationalister har lært. Og da saaledes Unitarismen synes at stemme saa udmærket godt overens med den menneskelige „ratio“, den naturlige Fornuft, er det intet Under, at den har faaet mange Tilhængere. Særligt i England og Nordamerika er der store unitariske Menigheder; thi som ovenfor sagt har Rationalismen her ligefrem organiseret sig som Samfund, som „Menighed“, lidt — som i Amerika — med en hel liturgisk og stemningsrig Kulde. At Unitarismen i de senere Aar ogsaa hos os har dannet Menigheder, er betændt nok.

Under de senere kirkelige Forhandlinger om Ordningen af vor Følketirke, er nu, som ogsaa adskillige af Læserne vil vide, gentagne Gange det krav dukket op, ja, er endogsaa ret kraftigt blevet gjort gældende indenfor „det kirkelige Udvalg“, at der skulde gives Unitarierne Ret til at danne Menigheder i den for Følketirken og fuldt ud nyde godt af Følketirkens Midler. Det vil altsaa med andre Ord sige: at lyse Rationalismen i Kund og Røn i Følketirken ved at give den fuld lovhjemlet Ret til at bestaa indenfor denne. Man berøver sig i saa Henseende paa Grundtvig, hvorved dog er at bemærke, at Grundtvig aldrig nogen Sinde har udformet sin „Præstefrihedsakt“ (og det er jo den, der her gaar ud fra) saa bestemt, at man stes tage ham til Indtægt paa dette Punkt.

Nu er det jo sikkert og vist, at der bør være fuld Religionsfrihed i et Land, og at altsaa et Samfund som Unitarierne bør have fuld borgerlig Ret til at bestaa, til at leve sit Liv, og det uden at noget af Samfundets Medlemmer derfor lider mindskede Stær i sine Borgerrettigheder. Men vil man give nævnte Samfund Ret til ogsaa at organisere sig indenfor Følketirken, da forbynder fornuftigtvis alt, hvad der hedder Følketirke. Thi vel er Følketirken Hjerteralle Kirke, og det skal villigt indrømmes, at den dybere aandelige Tilværelse af Troen og Trostidnet aldrig er Hjerteralle Sag; men derfor har Hjerterallet dog alligevel sin Væsenelse, har noget, som det vil have holdt fast og høre forkyndt i den Institution, som er Hjerteralle, Følkets Kirke. Og skulde Følketirken give Rum for Unitarier og Averbens andre Partier og Trossamfund, da vilde Hjerterallet ligefrem give sig i Mindretallets Volds, og det vilde dog være den forterte Verden. Mindretallet skal have deres Ret, men ikke til at ødelægge og konfundere Sagerne for Hjerterallet. Det, som vort Følkets Hjerteral vil have, er apostolisk og evangelisk Kristendom og lutherisk Lære, og derfor maa Følketirken bevare sit bestemte evangelisk-lutheriske Præg og kan ikke finde sig i at blive gjort til en „Omniahus“ for Averbens Sætter og Partier.

Noget helt andet er, at Følketirken bør være baade rummelig og fristende. Naar en Præst indenfor dens Omraade træder op med mere eller mindre rationaliserende eller andre afvigende Lærdomme, da skal Følketirken ikke fare til at gribe Politistoppen for at jage en saadan Mand paa Porten. Det maa allerførst blive det afgørende, om en saadan Præst ikke selv søger, at han ikke som ærlig Mand kan blive staaende som Lærer i Følketirken. Derefter haad hans Menighed siger til Sagen, og overtalt man det være Grundfæstningen: at betæmpe aandelige Vildfarelser, ogsaa indenfor en Følketirke, med aandelige Vaaben. Derved — og ikke ved nogen Politistops Hjelpe — var det, at den gamle Kristentro belevrede Rationalismen i det 19. Hundrebaar.

Mayer
Martha Washington Comfort Sho
 er tilvirket for virkelig Komfort. De er ubrølede og behagelige at bruge. Der er ingen Knapper at knappe eller Viser at løse. Man behøver bare at trække dem paa eller af efter Behag. Springen paa Siden trækker sig sammen eller udvider sig efter Fodens naturlige Bevægelse — Støtten bliver saaledes aldeles bevægelseskomfortabel. Kan bruges hele Aaret rundt. Tre Faconer, lave, midle og høje.
 Kan kjøbes hos Deres handlere. Hvis ikke, saa skriv til os. Se efter Navnet og Bæremærket paa Gaalen. Vi tilvirket ogsaa de populære „Western Lady“ Sho.
Frit Send Navnet paa en handlede, som ikke frøer „Martha Washington“ Sho, og vi vil sende Dem frit, postfrit, et afværet Billede af Martha Washington; Billede og Størrelse er 15 x 20.
F. MAYER BOOT & SHOE CO.,
 Milwaukee, Wis.

Dersom De har en "Fireplace"
 saa brug "Jackson Ventilating Grate" for at sikre Dem fire Gange den almindelige Hede. Paa denne Rist kan brændes alle Slags Brændsel, og det ser ud som aaben Fyr, men ved hedebesparende Kamre bagved og paa Siden af Fyret er een Kamrin i Stand til at ophe og ventilere to eller flere Værelser i det strengeste Vejr. I moderat Vejr vil een Kamre opvarme hele Huset.
Dersom De ingen "Fireplace" har,
 saa brug en "Mayflower Franklin Stove." Den sættes i Forbindelse med Skorstenen som en almindelig Kakkelovn, men den ser ud som brændes paa Ildbuk (Andirons). Send efter Katalog L, der viser disse Rister og Franklins, — ogsaa efter særskilt Katalog over "Andirons", Mantler og andet Kamretilbehør.
EDWIN A. JACKSON & BRO.
 No. 50 BEEKMAN STREET - NEW YORK.

Søndagsskolekort. Ny

En ny Række af meget fine og elegant udstyrede Kort haves paa Lager. Priserne er, som paa de andre Søndagsskolekort, netto.

- Nr. 1. „Gud er trofast“. 12 bibelske Tekstkort med Blomsterrand. 25c Pakken.
- Nr. 2. „Naade og Sandhed“. 10 Bibeltekster i Farvetryk. 25c Pakken.
- Nr. 3. „Guds Fred“. 12 bibelske Tekstkort med Fugle og Blomster. 2 c Pakken.
- Nr. 4. „Herrel du leder mig eller dit Raad, og derefter optage du mig til Ere.“ 10 illustrerede Tekstkort. 20c Pak.
- Nr. 5. Psalmord. 10 Kort i smukt Farvetryk med Blomster og Landskaber. 30c Pakken.
- Nr. 6. Mrs. Grimke's Tekstort. 100 Landskaber med Bibeltekst. Chroma. 20c Pakken.
- Nr. 7. „Hellige Ord og Hellige Steder.“ 6 Tekstkort med fra Palastina Landskaber. 6c Pakken.
- Nr. 8. „Gode Gaver for vore Smaa børn“. 6 Billeder af Børnelivet. 15c Pakken.
- Nr. 9. 50 bibelske Billeder af det gamle og ny Testamente efter Original af første Kunstner, fint Farvetryk. — Ny Festgave for Store og Smaa. 40c Pak.
- Nr. 10. „De Kristnes Naab“. 3 Kort med Trostesprog for sørgende. 15c Pakken.
- Nr. 11. „Guds Ord og Livens Lys“. 6 bibelske Tekstkort med Blomster og Initialer. 15c Pakken.
- Nr. 12. 50 bibelske Billeder af det gamle og ny Testamente efter Originalen af første Kunstner i fint Farvetryk 25c Pakken.
- Nr. 13. „Forsaaelsen“. 10 Forsaaelsbilleder i smukt Farvetryk og med Bibeltekst 25c Pakken.
- Nr. 14. „Ved Guds Haand til Livets Maal“. 5 Kort i Farvetryk. 15c Pakken.
- Nr. 15. „Fra Livets Kilder“. 10 Bibelsprog med Landskabsbilleder i fint Farvetryk 20c Pakken.
- Nr. 16. „Se hen til Jesus.“ 24 smaa Blomsterkort med Bibeltekst. 25c Pakken.
- Nr. 17. „Glæde i Herren“. 4 Landskabsbilleder med Blomster og Fugle i fint Farvetryk. 15c Pakken.
- Nr. 18. „Gud være med os.“ 72 smaa Kort i smukke Farvetryk med Bibeltekst for Søndagsskolen. 25c Pakken.
- Nr. 22. „Med Gud“. 12 Blomsterkort med Bibelsprog i fint Farvetryk. 25c Pakken.
- Nr. 25. „Forglem det ikke!“ 12 Bibelsprog og Sangvers med Ramme af Forglemmigejer. 20c Pakken.
- Nr. 29. „Herren bevare dig“. 8 Kort med Bibeltekst. 20c Pakken.
- Nr. 32. „Gylden Ord“. 12 Bogmærker med Bibeltekst og Vers. 25c Pakken.
- Nr. 33. „Altid glad.“ 12 bibelske Tekstkort med Fremstillinger af de fire Aarstider. 25c Pakken.
- Nr. 57. „Gylden ABC“. 50 fineste smaa Søndagsskolekort. 25c Pakken.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, BLAIR, NEBR.

Send Til Danmark.
„Danstæren“ „Danstæren“
 til Haber, Weber, Broder, Søster, Ben, \$2.00 aarlig — frit tilsendt to Gange om Aaret.
 Benidse eller Slagtinge i Danmark.